

DON JAKOV LUŠIĆ (1893. – 1985.) KAO PASTORALNI RADNIK

U punini ljudskih dana, 92-godišnji svećenik hvarske biskupije don JAKOV LUŠIĆ, prošle je godine otišao Onomu kojemu je 69 godina služio uzornom i predanom dosljednošću. Uvijek je bio spreman „kazati istinu uz svaku cijenu i stajati uspravan na svakom vjetru“ (I. Meštrović o don F. Buliću). Kao odlučna i neustrašiva branitelj vjere i morala, neki su ga čak htjeli i likvidirati, a on im je i to spremno oprostio. Bio je svestrano naobražen i načitan. Pratio je sva crkvena zbivanja. Mnogi su u potrebi osjetili njegovu velikodušnu darežljivost.

Istinski pobožan, prednjačio je u brojnim liturgijskim službama i tradicionalnim otočkim pobožnostima. Preporučivao je i poticao na moljenje Gospine krunice, koja mu je bila vjerna pratilica. U okviru Katoličke akcije razvio je silnu pastoralnu djelatnost osnivajući i vodeći društva za mladiće, muževe, žene i djevojke. Također je bio promicatelj i voditelj franjevačkih trećoredskih udruga.

Među besprijekorno vođenom opsežnom administracijom u župi Gdinj na Hvaru – u čemu je don Jakov bio neumoran i gotovo nenadmašiv – izdvaja se njegov rukopisni svezak OBIČAJNIK, ispisan 1927. godine na 98 stranica. Za razliku od sličnih, koji sadrže samo šture podatke isključivo o obredima, u njemu je don Jakov svojim nasljednicima ostavio mnoge korisne savjete i preporuke.

U spomenutom običajniku dolaze do izražaja odlike njegove svećeničke duše: skromnost, svijest o vlastitoj grešnosti, o potrebi i učinkovitosti molitve, o koristi čestog pristupanja sakramentima, o svetosti kuće Božje, o skrbi za bolesne i umiruće te općenito o brizi za spasenje povjerenih duša.

Bit će korisno izdvojiti neke tekstove, u kojima nam se don Jakov predstavlja kao vrijedni, revni i zauzeti pastoralni radnik. Bogato, naime, životno iskustvo isluženih svećenika može mnogo pomoći i koristiti današnjemu aktivnom kleru.

Propovijedanje

Opazio sam da su za puk bolje i korisnije kateheze, dobro pripravljene te isprepletene primjerima i moralnim opomenama, negoli formalne propovijedi, pa i bolje od homilija. Bude li puk poučan u vjeri, neće uspijevati apostate i liberalci, a to će biti ako se ne bude katehiziralo.

Često i oštro (energično) žigosati mane, ali se pri tom treba pod svaku cijenu čuvati uvredljivih riječi. Koriti na takav način da župljani vide kako to kuđenje mana, iako oštro, izlazi samo iz čiste ljubavi prema njima i iz zabrinutosti za spas njihovih duša. Svugdje, a osobito na oltaru, svećenik mora izbjegavati uvredljive riječi i aluzije te pokazati da ima pred očima u prvom redu spas duša, ali i

vremenitu njihovu korist, ukoliko se ne kosi s propisima naravnog, pozitivnoga Božjeg i crkvenog zakona.

Treba na sve budno paziti, često opominjati. Istina je da ćeš se više puta naljutiti, ali nigdje ne ide glatko nikada, a pogotovo u današnje doba. Uza sve mane, puk se u velikoj većini dade poučiti i do danas u crkvi sluša svećenika. Župnik će biti taktičan (pastoralna razboritost u svemu), imati ljubavi prema puku, shvaćati njegove duševne i tjelesne potrebe.

Ispovijed i pričest

Čestim nutkanjem i tumačenjem koristi sakramenata, zgodnim pobjanjanjem tobožnjih zapreka i isprika, dade se mnogo postignuti. Samo župnik mora imati na pameti da u ispovijedanju mora biti vjernicima pri ruci u svako doba, nimalo ne pazeći na svoj komoditet.

U ispovijedi s djecom treba blago postupati, inače će biti mnogo svetogrdnih ispovijedi. Pošto se veći broj djece ispovjedi, prvih nekoliko dana treba izbje-gavati kazne i opomene za katehiziranja u školi, da ne bi djeca pomislila kako ih kažnjavaš i opominješ zbog stvari koje si doznao u ispovijedi. Tada više ne bi imala pouzdanja u župnika niti iskrenosti kad se kod njega ispovijedaju. I djeci treba dovesti stranog ispovjednika i dati im slobodu da mu pristupe, pače ih nutkati. Nek se ne reče: djeca su. Premda su djeca, i za njih je Isus umro. Znam da je to dobro, a više puta i potrebito, jer danas su i djeca maliciozna.

Iz ljubavi prema dušama u čistilištu nastoj da u što većem broju dolaze u crkvu (u osmini Dušnog dana) i što veći broj sv. pričesti namijene za svoje mrtve. Da bude što veći broj sv. pričesti, moraš im biti pri ruci u ispovijedanju ujutro prije sv. mise.

Netom čujem da se netko razbolio, običavao sam poći k njemu, nagovoriti ga na ispovijed i pričest, a bolesničko pomazanje podijelio bih svakomu težem bolesniku. Nisam čekao da me pozovu, premda treba iskreno priznati da su me u većini slučajeva sami obavijestili. Nastojao sam priviknuti ih da se ne straše sakramenata umirućih i da ne čekaju posljednji čas, kad bolesnik izgubi svijest. U tome sam, Bogu hvala, prilično dobro uspio.

Molitva krunice

Pazi da u nedjelju prije Pepelnice toplo preporučiš neka preko cijele korizme uvečer u svojim kućama svaka obitelj zajednički moli ružarij. Neka ga namijene za svoje mrtve, da se duše čistilišta mole kako u župi ne bi ostao nitko, a da ne obavi kršćansku dužnost uskrsne pričesti. Do sada su me u tome slušali. Obično ga mole poslije večere. Kad je vedra noć, pa iako je malko zima, prošetaj se jednu — dvije večeri po pojedinim dijelovima župe; zanimaj se mole li ružarij i ako

mole, pohvali ih, ako ne, potakni neka mole. Tako ćeš u tome postignuti lijepi, pače krasan, uspjeh. Uopće što je vrijedno pohvale treba pohvaliti, jer im to godi i potiče ih na dobro. Ako budno paziš što se u župi događa, više puta učinit će nešto dobro, a čuvat će se kojega zla.

Nedjelju prije Dušnoga dana i na Sve svete usrdno preporučim neka dolaze tijekom osmine. Stavi im pred oči dužnost molitve za njihove mrtve, jer kakvom mjerom oni budu mjerili svojim mrtvima, takvom će Bog i njima. Također očin-ski potakni neka u svojim kućama mole ružarij za mrtve.

Red i točnost u crkvi

Bog mi je svjedok da sam budno pazio i sve moguće nastojao da u crkvi bude reda i pobožnosti. Ipak, nisam uspio kako sam želio. Međutim, karajući i opominjući na razne načine, Bogu hvala, postigao sam priličan mir i red u crkvi i u procesijama.

Točno pola sata poslije trećeg zvonjenja počeo bih funkciju. Nastojao sam u toj točnosti biti skrupulozan. Nisam se toliko obazirao na to jesu li došli ili ne, jer ako bih čekao dok svi dođu, nikada ne bi bilo reda. Računali bi, naime, da će župnik njih čekati i da još neće započeti. Sao s besprijekornom točnošću počimanja funkcija u određeni sat može ih župnik naučiti da na vrijeme dolaze u crkvu. Jasno je: ako župnik nema reda i ne drži se reda, ne može ga imati ni držati niti puk!

U nabranjanju mana glede pohađanja crkve imam jedinu i isključivu svrhu: moje nasljednike upozoriti na dotične stvari, da se znaju snaći pri nastupu službe. Neka im to bude neki putokaz u poznavanju župe da mogu poduzeti shodne mjere, kako se te mane ne bi širile i povećavale ako ih već ne budu mogli iskorijeniti, kao što ni ja nisam mogao. Ali ustrajno naprijed, dakako i razborito, pa će i u tome biti uspjeha. Razumije se da i za uspjeh u tome treba moliti božanskog Spasitelja. U svemu dušobrižničkom radu treba da *Deus incrementum det*, a to će biti ako budemo ponizni te pobožno i ustrajno molimo Božju pomoć za uspjeh našega rada.

Blagoslov kuća

U vremenu glagoslova kuća, kao i u satu držanja bogoslužnih čina, gledao sam im ugoditi. Uvijek sam nastojao da ne gledam na svoj komoditet nego na njihov. Govorio sam: u koji sat hoćete, samo dolazite u crkvu! Držao sam pred očima spas duša i gdje nije bilo na štetu vjere i duša, ugađao sam pučanstvu.

Imajmo na pameti da idemo blagoslivljati kuće kao namjesnici Kristovi i službenici Crkve. Stoga ćemo pri blagoslovu kuća sa svojom vanjštinom i sa svime pokazati da ne blagoslivljamo kuće iz neke formalnosti ili zato da od puka

nešto za se skupimo, nego zato jer blagoslov kuća smatramo ne samo korisnim, nego i nužnim, za duše vjernika i za njihovo vremenito dobro.

Zaklinjanje škodljivih životinja

Kad pučanstvo zadesi kakva nesreća u polju: napadnu ga koje životinje, npr. crv, hrušt, miševi, skakavci, gusjenice i sl., traži pomoć od Boga tako da ih župnik zakune. To je dobro, ali ipak treba ljude uputiti da se prihvate i onih sredstava koja im znanost pruža, jer Bog kaže: „Pomozi se i pomoći ću ti!“ Ali ipak ne smiješ odbiti i ne prokleti. Tu vjera ima glavnu ulogu, a iz Sv. pisma znademo da živa vjera može i brda prenositi. Dakle, i u tome pomoći.

Zaklinjao sam na ovaj način. Rekao bih im neka dan prije poste. Bilo bi dobro da i župnik posti dan prije. Sutradan, poslije posta, neka donesu malo hruštava ili drugih životinjica koje treba zaklinjati. Zakunem ih po *Bogoslužbeniku*.

Poslije mise dadem im kutijicu, bočicu ili drugo u čemu donesu škodljive životinje koje treba zakleti, neka ih odnesu na mjesto odakle su ih uzeli. Zatim neka izmole *Vjerovanje, Djelo vjere, ufanja, ljubavi i skrušenja* te pet *Očenaša, Zdravomarija* i *Slava Ocu* na čast pet glavnih rana Isusovih, da im se dragi Bog smiluje i po zaslugama pregorke muke Isusove oslobodi ih od toga biča. Treba ih potaknuti na živu vjeru, prikazati koliko može vjera i potaknuti na pokajanje i odluku čuvati se grijeha, jer nas radi grijeha Bog kažnjava.

Kako spomenuh, to sam činio i dragi Bog je pomagao, ne radi mene, nego radi vjere ljudi. U *Memento* preko sv. mise molio sam božanskog Spasitelja neka ih oslobodi od dotičnog biča, kako bi to bio povod da se učvrste u sv. katoličkoj vjeri. Obično slušaju misu — bar koji od ukućana. Nisam zahtijevao da „plate“ misu (celebrirao bih na svoju nakanu, ako sama stranka nije dala), da ne bi izgledalo kako idem za svojim interesom.

* * *

„Usta govore onim čega je srce prepuno“ (Mt 12,34; Lk 6,45). I don Jakov je stavljao na papir misli koje su zaokupljale njegovu nutrinu i davale usmjerenje njegovu dušobrižničkom radu. Vjerojatno je često imao na pameti riječi velikog Augustina: „Mi ćemo dati Bogu račun o svome životu zato što smo kršćani; a jer smo i poglavari, polagat ćemo Bogu račun i o svome upravljanju“ (Govor 46 O pastirima, 2). U svojim pastoralnim pothvatima stalno se vodio mišlju da će pred Vrhovnim sucem polagati račun za povjerene mu duše. U tome može biti izazov na razmišljanje i poticaj na nasljedovanje.